

הראשונה ואח"כ כפרה שניה שתיהן חייבות.

ומקשינן: בשלמא כת שניה תתחייב, משום דכפרה לה כת ראשונה ונמצא שהעדות תלויה רק בהם, והם המפסידים לו עתה ממון בכפירתם. אלא, כת ראשונה, אמאי חייבת על כפירתה, הא קיימא הכת השניה היכולה עדיין להעיד, ואין הוא מפסיד בכפירתם.

אמר רבינא: הכא כמאי עסקינן, כגון שהיתה הכת השניה בשעת כפירת הכת הראשונה פסולה להעיד, באופן שהיו עדי הכת השניה קרובין בנשותיהן, והיו נשותיהן גוססות.

דהיינו, שהיו נשואים שתי אחיות. ונמצא, כי בשעה שכפרה הכת הראשונה, רק היא היתה יכולה להעיד. אלא שאם כן, יש לתמוה, מאי קא משמע לן? יש לומר, שהיו שתי האחיות, נשותיהן של עדי הכת השניה, גוססות בשעת כפירת הכת הראשונה. מהו דתימא, רוב גוססים למיתה והרי הם כמתים, ונמצא שהכת השניה כשרה לעדות כי מתו האחיות, קא משמע לן שהגוסס הרי הוא כחי. ולפיכך פסולה הכת השניה, וחיבת הכת הראשונה על כפירתה.

מתניתין:

א. משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה, ואמרו העדים: שבועה שאין לנו יודעין לך עדות — אין חייבין אלא אחת!

אבל, אם ענו לו: שבועה שאין לנו יודעין

שיש לך ביד פלוני פקדון ותשומת יד וגזל ואבידה, חייבין על כל אחת ואחת.

ב. משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני פקדון חטין ושעורין וכוסמין, וענו לו: שבועה שאין לנו יודעין לך עדות — אין חייבין אלא אחת.

אך אם ענוהו: שבועה שאין לנו יודעין לך עדות שיש לך ביד פלוני חטין ושעורין וכוסמין חייבין על כל אחת ואחת.

ג. משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק [של שור תם שנגח], תשלומי כפל של גנב ותשלומי ארבעה וחמשה, ושאנס איש פלוני את בתי ופתה את בתי ושהכני בני [הכאה בלא חבורה, שאין בה חיוב מיתה, אלא בושת בלבד], ושהכל בני חבירי ושהדליק את גדישי ביום הכפורים [והיינו, שגם החבלה וגם הדליקה היו ביוהכ"פ], הרי אלו חייבין.

גמרא:

איבעיא להו: משביע עדי קנס שיבואו ויעידוהו מהו שיהיו חייבין על כפירתם?

אליבא דרבי אלעזר ברבי שמעון, דאמר בכל מודה בקנס, יבואו עדים ויעידו, ויחייבוהו, שאין מודה בקנס פטור אלא כשכל חיובו צריך לבוא מכח הודאתו. אבל אם יש עדים לא מועילה הודאתו לפטורו, לא תבעי לך. לפי שהתובע עדי קנס, הרי הוא כתובע עדי ממון, וחייבים. כי תיבעי לך, אליבא דרבנן, דאמרי מודה בקנס ואחר כך באו עדים פטור. והוא עדיין לא הודה, והשביע התובע שיבואו ויעידוהו. והבעיה

היא כיצד להתייחס לתביעה בשעה שהנתבע יכול להודות ולהפטר, האם כל זמן שלא הודה הרי זו תביעת ממון רגילה. או שמא אין זו תביעת ממון גמורה, שהרי כל זמן שלא העידו, עדיין יכול הנתבע לפטור עצמו בכך שיקדים את הודאתו לעדותם.

ומוסיפה הגמרא, שאין בעיה זו אליבא דכולי עלמא:

ורבנן דהתם, דאמרי מודה בקנס ואחר באו עדים פטור, **כמאן סבירא** להו בפלוגתא דלעיל בדין משביע עד אחד אם אמרינן גורם לממון כממון דמי אם לאו?

אילימא כרבי אלעזר ברבי שמעון דהכא, המחייב עד אחד על כפירת עדותו, הא קאמר דבר הגורם לממון כממון דמי, שאף על פי שיתכן והנתבע ישבע ויפטר, בכל זאת הוא מחייבו על כפירת עדותו, כי יתכן שהוא לא ישבע אלא יודה. ואם כן, קל וחומר בעדי קנס שאינם גורמים לממון באמצעות שבועה אלא באים לחייב ממון בעדותם, שיהיו חייבים על כפירתם, ולא נחשוש להודאתו של הנתבע.

אלא, בהכרח, רבנן דהתם סברי **כרבנן דהכא**, דאמרי בעד אחד שפטור משום שדבר הגורם לממון לאו כממון דמי. ולפיהם יש להסתפק במשביע עדי קנס, כשצידי הספק הם: **מאי? כיון דאילו מודה הנתבע, מופטר, לאו ממונא קא כפר** ליה העד. או **דילמא, השתא מיהא לא אודי**. [ואין זה גורם לממון אלא ממון ממש].

תא שמע: משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שיש לי ביד פלוני נזק וחצי נזק.

ומדייקת הגמרא: **והא חצי נזק, קנסא הוא** וקתני חייבין עליו.

ודוחה הגמרא: **הבעייה היא כמאן דאמר פלגא נזקא ממונא**.

הניחא למאן דאמר פלגא נזקא ממונא. אלא למאן דאמר פלגא נזקא קנסא, מאי איכא למימר? תיפשוט ממתניתין שהמשביע עדי קנס חייב!

ושוב דוחה הגמרא: איכא לאוקמי למתניתין **בחצי נזק צרורות**, שהילכה הבהמה, והתיזה צרורות, והזיקו. **דהלכתא גמירא לה דממונא הוא**.

תא שמע: תשלומי כפל חייבין על כפירתם.

ודוחה הגמרא: **משום קרנא**, דהוא ממונא.

ומביאה הגמרא ראייה נוספת מהמשנה:

ותשלומי ארבעה וחמשה חייבים על כפירתם.

ודוחה באותו האופן: **משום קרנא**.

וגם מדין שאנס איש פלוני ופיתה את בתי אין ראייה, כי חיובו הוא משום כפירת תביעת בושת ופגם, שהיא תביעת ממון.

ומקשה הגמרא: אי הכי, שכל המשנה אינה מתייחסת לתביעת קנס, מאי קא משמע לן המשנה? והא כולל כפירת ממונא הוא! ומה צורך בדוגמאות כה מרובות?

ומתרתת הגמרא: **רישא חדא קא משמע לך, וסיפא חדא קא משמע לך.**

רישא חדא קא משמע לך, דחצי נזק צרורות ממונא הוא. [וכיון ששנה התנא דין זה, הוא שנה יחד עמו גם תשלומי ד' וה' ואונס ומפתה, שהם ממון "שאינן משתלם בראש". והיינו, שאינן משלמים תשלום – קרן רגילה, ובדומה לחצי נזק].

סיפא חדא קא משמע לך, את הדין "ושחדליק את גדישי ביוהכ"פ", שאינו נפטר בקם ליה בדרכה מינה של כרת דיוהכ"פ [ואגב דין זה תני נמי "שהכני בני", שקרובה הכאתו לחייבו מיתה אם היה בה חבורה, וקא משמע לך שהיות שלא עשה חבורה, הוא חייב בתשלומין].

ומסבירה הגמרא: **לאפוקי מאי באה המשנה להשמיענו שחייב על חבלה ושריפה ביוהכ"פ? – לאפוקי מדרבי נחוניא בן הקנה.**

דתניא: רבי נחוניא בן הקנה היה עושה יוהכ"פ כשבת לתשלומין, מה שבת מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין, אף יום הכיפורים מתחייב בנפשו ופטור מתשלומין.

תא שמע: משביע אני עליכם אם לא תבואו ותעידוני שהוציא איש פלוני שם רע על בתי, ואמר בבית דין לא מצאתי לבתך בתולים, ונמצא בדאי שם בבית דין, אלא שלא הספקתי לתובעו קנס של מאה כסף, והרי אני תובע אתכם שתעידוני שכך אירע, והרי הוא חייב לי מאה כסף! וכפרו העדים, הרי אלו חייבין.

הודה הבעל מפי עצמו, טרם שבאו העדים,

הרי הוא פטור מלשלם.

וסוברת הגמרא שהברייתא אתיא אפילו כרבנן, האומרים שאם הודה בקנס הרי הוא פטור אפילו יבואו אחר כך עדים, ובכל זאת כתוב ברישא שהמשיב עדי קנס חייב.

ודוחה הגמרא: **הא מני רבי אלעזר ברבי שמעון היא, דאמר מודה בקנס אינו נפטר אלא אם כל החיוב הוא על פיו.** אבל אם יש עדים, **יבואו עדים ויעידו.** ולפיכך משביע עדי קנס חייב.

אלא שתמהה הגמרא: **אימא סיפא – הודה הבעל מעצמו הרי הוא פטור.** ומשמע אפילו בבאו עדים אחר כך, ואם כן, מוכח שהברייתא **אתאן לרבנן,** ותפשוט שהמשביע עדי קנס חייב לרבנן.

אך דוחה הגמרא: **כולה רבי אלעזר ברבי שמעון היא, וחכי קאמר בסיפא: לא משכחת לה הודה מפי עצמו דפטור אלא היכא דליכא עדים כלל, והודה מעצמו.** וכוונת הסיפא לבאר את הרישא, שלכן חייבין עדי קנס, משום שלא תועיל הודאתו לפוטרו במקום שיש עדים. ואם כן, הפסידו לו בכפירתם ממון גמור.

מתניתין:

אין העדים חייבים על כפירת עדות אלא אם כן הפסידו ממון בכפירתם, וכן אין הם חייבים אלא אם כן השביעם מי שתובע מהם עדות עבורו, ולא אם השביעם מי שתובע מהם עבור חברו.

ולפיכך, אם אמר מי שתובע עדות לעדים: